ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ Ν. ΑΥΓΕΡΙΝΟΠΟΥΛΟΥ κ.λπ. κατά ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 15ης Μαρτίου 2004 *

Στην υπόθεση Τ-66/02,

Ιδιωτικό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης Ν. Αυγερινόπουλου Αναγνωρισμένες Τεχνικές Ιδιωτικές Επαγγελματικές Σχολές ΑΕ, με έδρα την Αθήνα (Ελλάδα),

Πανελλήνια Ένωση Ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης, με έδρα την Αθήνα,

Πανελλήνια Ένωση Ιδιωτικής Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, με έδρα την Αθήνα,

εκπροσωπούμενες από τη Θ. Αντωνίου και τον Χ. Τσιλιώτη, δικηγόρους,

προσφεύγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης από τη M. Κοντού-Durande και τον L. Flynn, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική.

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή κατά παραλείψεως βάσει του άρθρου 232 ΕΚ, με την οποία ζητείται να διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τον κανονισμό (ΕΚ) 1260/1999 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουνίου 1999, περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά ταμεία (ΕΕ L 161, σ. 1), και από τη Συνθήκη ΕΚ, παραλείποντας να απαλείψει την παράνομη διάκριση μεταξύ ιδιωτικών και δημοσίων ινστιτούτων επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα, η οποία προκύπτει από το ότι μόνο τα δημόσια ινστιτούτα χρηματοδοτούνται από το τρίτο κοινοτικό πλαίσιο στήριξης και, ειδικότερα, από το επιχειρησιακό πρόγραμμα «Εκπαίδευση και αρχική επαγγελματική κατάρτιση»,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους H. Legal, πρόεδρο, V. Tiili και M. Βηλαρά, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

Το ιστορικό της διαφοράς

1 Η πρώτη των προσφευγουσών, η ανώνυμη εταιρία Ιδιωτικό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης Ν. Αυγερινόπουλου Αναγνωρισμένες Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές ΑΕ, αποτελεί ιδιωτικό ινστιτούτο επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα. Είναι μέλος της δεύτερης των προσφευγουσών, της Πανελλήνιας Ένωσης Ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης,

σωματείου του οποίου μέλη είναι τα ιδιωτικά ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα. Η τρίτη των προσφευγουσών, η Πανελλήνια Ένωση Ιδιωτικής Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, αποτελεί σωματείο μέλη του οποίου είναι τα ιδιωτικά ινστιτούτα τεχνικής επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα.

2 Στην Ελλάδα, η χρηματοδοτική συμμετοχή των διαρθρωτικών ταμείων για τη δημιουργία και τη λειτουργία δημοσίου δικτύου ινστιτούτων επαγγελματικής κατάρτισης (στο εξής: ΙΕΚ) άρχισε με την έκδοση της αποφάσεως 90/203/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 30ής Μαρτίου 1990, σχετικά με την κατάρτιση του κοινοτικού πλαίσιου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις ελληνικές περιφέρειες τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 1, δηλαδή στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας (ΕΕ L 106, σ. 26). Το πρώτο αυτό κοινοτικό πλαίσιο στήριξης εγκρίθηκε για την περίοδο από 1η Ιανουαρίου 1989 έως 31 Δεκεμβρίου 1993.

3 Η συμμετοχή των διαρθρωτικών ταμείων συνεχίστηκε, κατά την περίοδο από 1η Ιανουαρίου 1994 έως 31 Δεκεμβρίου 1999, με την απόφαση 94/627/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Ιουλίου 1994, σχετικά με τη θέσπιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις ελληνικές περιφέρειες τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 1, δηλαδή στο σύνολο της επικράτειας (ΕΕ L 250, σ. 15). Στο πλαίσιο του δευτέρου αυτού κοινοτικού πλαισίου στήριξης, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης το επιχειρησιακό πρόγραμμα για την εκπαίδευση και την αρχική επαγγελματική κατάρτιση (ΕΠΕΑΕΚ Ι).

4 Στις 29 Σεπτεμβρίου 1999, η Ελληνική Κυβέρνηση υπέβαλε στην Επιτροπή σχέδιο περιφερειακής ανάπτυξης για ολόκληρη τη χώρα, υπαγόμενο στον στόχο αριθ. 1, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1260/1999 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουνίου 1999, περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά ταμεία (ΕΕ L 161, σ. 1, στο εξής: κανονισμός περί των διαρθρωτικών ταμείων).

5 Βάσει του σχεδίου αυτού, που υπέβαλε η Ελληνική Δημοκρατία στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσεως την οποία ορίζει το άρθρο 8 του κανονισμού περί των διαρθρωτικών ταμείων, η Επιτροπή κατήρτισε, δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού και σε συμφωνία με το κράτος μέλος αυτό, το κοινοτικό πλαίσιο στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην Ελλάδα.

6 Το καταρτισθέν ως άνω κοινοτικό πλαίσιο στήριξης εγκρίθηκε με την απόφαση 2002/322/ΕΚ της Επιτροπής, της 28ης Νοεμβρίου 2000, για την έγκριση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιφέρειες που υπάγονται στον στόχο αριθ. 1 στην Ελλάδα (ΕΕ 2002, L 122, σ. 7, στο εξής: τρίτο ΚΠΣ), για την περίοδο από 1η Ιανουαρίου 2000 έως 31 Δεκεμβρίου 2006. Σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', σημείο i, της αποφάσεως αυτής, μεταξύ των αξόνων προτεραιότητας που επιλέχθηκαν για τη δράση των κοινοτικών διαρθρωτικών ταμείων από κοινού με το οικείο κράτος μέλος περιλαμβάνονται η «ανάπτυξη ανθρώπινων πόρων και [η] προώθηση της απασχόλησης».

7 Στις 31 Μαρτίου 2000, η Ελληνική Κυβέρνηση υπέβαλε στην Επιτροπή το σχέδιο επιχειρησιακού προγράμματος «Εκπαίδευση και αρχική επαγγελματική κατάρτιση» (στο εξής: ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ).

8 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 15, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού περί των διαρθρωτικών ταμείων, η Επιτροπή εξέτασε το περιεχόμενο του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ για να εξακριβώσει κατά πόσον ήταν συνεπές προς τους στόχους του αντίστοιχου κοινοτικού πλαισίου στήριξης και συμβατό με τις κοινοτικές πολιτικές. Διαπίστωσε ότι το σχέδιο υπαγόταν στον στόχο αριθ. 1, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού περί των διαρθρωτικών ταμείων, και ότι περιελάμβανε τους στόχους που προβλέπει το άρθρο 18 του εν λόγω κανονισμού και, ιδίως, την περιγραφή των αξόνων προτεραιότητας του προγράμματος, ενδεικτικό σχέδιο χρηματοδότησης προσδιορίζον, για κάθε άξονα προτεραιότητας και για κάθε έτος, το ύψος των συνολικών κονδυλίων που προβλέπονται για τη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, καθώς και το συνολικό ποσό των επιλέξιμων δημόσιων και των κατ' εκτίμηση ιδιωτικών χρηματοδοτήσεων του κράτους μέλους.

9 Με επιστολή της 27ης Φεβρουαρίου 2001, η δεύτερη των προσφευγουσών ζήτησε από την Επιτροπή να μην εγκρίνει το ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ.

10 Το ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ εγκρίθηκε με την απόφαση της Επιτροπής της 16ης Μαρτίου 2001 περί εγκρίσεως του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ, η οποία εντάσσεται στο τρίτο ΚΠΣ, για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιφέρειες που υπάγονται στον στόχο αριθ. 1 στην Ελλάδα για την περίοδο από 1η Ιανουαρίου 2000 έως 31 Δεκεμβρίου 2006 (στο εξής: απόφαση περί εγκρίσεως του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ).

11 Σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση 2, της αποφάσεως αυτής, οι άξονες προτεραιότητας του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ περιλαμβάνουν την «προώθηση και [τη] βελτίωση της εκπαίδευσης και της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στο πλαίσιο της διά βίου μάθησης».

12 Μεταξύ των μέτρων και των δράσεων που προβλέπει στο πλαίσιο αυτό το ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, τα μέτρα 2.3 (εκπαίδευση και αρχική επαγγελματική κατάρτιση) και 2.4 (επαγγελματικός προσανατολισμός και σύνδεση με την αγορά εργασίας).

13 Όσον αφορά ειδικότερα, τη χρηματοδότηση των ενεργειών των ΙΕΚ με στόχο τη βελτίωση της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, το ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ αναφέρει ότι «σε πρώτη φάση χρηματοδοτούνται οι ενέργειες των δημοσίων ινστιτούτων επαγγελματικής κατάρτισης» (μέτρο 2.3, σημείο Γ). Περαιτέρω, όσον αφορά τη συμμετοχή των ιδιωτικών ΙΕΚ στα σχέδια αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, το ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ προβλέπει την εκπόνηση μελέτης για τον καθορισμό των όρων της συμμετοχής αυτής (μέτρο 2.3, σημείο Δ).

14 Με επιστολή της 26ης Απριλίου 2001, η Επιτροπή, απαντώντας στην από 27 Φεβρουαρίου 2001 προμνημονευόμενη επιστολή της δεύτερης των προσφευγουσών, ανέφερε στην προσφεύγουσα αυτή ότι οι κοινοτικές παρεμβάσεις σχεδιάζονταν ως συμπληρώματα των αντίστοιχων εθνικών δράσεων ή ως συμβολή σε αυτές. Η Επιτροπή προσέθεσε ότι, στον τομέα της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, το ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ προέβλεπε την εκπόνηση μελέτης, στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης, σχετικά με τη μελλοντική συμμετοχή των ιδιωτικών ΙΕΚ σε συγχρηματοδοτούμενες ενέργειες και ότι είχε αποφασιστεί η σταδιακή μείωση της άμεσης ενίσχυσης των δημόσιων ΙΕΚ για να επιτευχθεί η σταδιακή μετάβαση προς ανοικτές διαδικασίες χωρίς όμως να διακυβευθεί το έργο που επιτελείται στον τομέα αυτόν. Η Επιτροπή κατέληξε ότι το ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ ανταποκρινόταν στο πνεύμα του τρίτου ΚΠΣ και ότι θα συνέβαλλε σημαντικά στην προσπάθεια εκσυγχρονισμού του εκπαιδευτικού συστήματος η οποία έχει αναληφθεί από τις ελληνικές αρχές.

15 Τον Μάιο του 2001, οι ελληνικές αρχές κατήρτισαν συμπλήρωμα προγραμματισμού, κατά την έννοια του άρθρου 9 του κανονισμού περί των διαρθρωτικών ταμείων. Από το συμπλήρωμα αυτό προκύπτει ότι τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου περιλαμβάνονται μεταξύ των δυνητικών τελικών δικαιούχων τόσο του μέτρου «εκπαίδευση και αρχική επαγγελματική κατάρτιση» (μέτρο 2.3, σημείο ΣΤ) όσο και του μέτρου «επαγγελματικός προσανατολισμός και σύνδεση με την αγορά εργασίας» (μέτρο 2.4, σημείο ΣΤ).

16 Το συμπλήρωμα προγραμματισμού εγκρίθηκε, μετά από ορισμένες προσαρμογές, τροποποιήσεις και προσθήκες, από την επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ κατά την πρώτη συνεδρίασή της στις 29 Μαΐου 2001 και διαβιβάστηκε στην Επιτροπή προς ενημέρωση, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 9, στοιχείο ιγ', και του άρθρου 34, παράγραφος 3, του κανονισμού περί των διαρθρωτικών ταμείων. Στο σημείο 5.4 των «αποφάσεων-συμπερασμάτων» της, που υιοθέτησε την ίδια ημέρα, η επιτροπή παρακολούθησης αντικατέστησε, για όλα τα μέτρα, τον όρο «ενδεικτικοί τελικοί δικαιούχοι» με τον όρο «κατηγορίες τελικών δικαιούχων» και ανέφερε ότι τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ενέπιπταν στις κατηγορίες τελικών δικαιούχων. Ωστόσο, όσον αφορά, ειδικότερα, τη δράση που αφορά τους «λοιπούς φορείς αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης» (δράση 2.3.3 του μέτρου 2.3) που υπόκειται στην εποπτεία άλλων υπουργείων εκτός του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και

Θρησκευμάτων, τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου δεν περιλαμβάνονται μεταξύ των δικαιούχων αυτών. Τέλος, προβλέφθηκε ότι, σε περίπτωση ανάγκης, θα μπορούσαν να ορισθούν και άλλες κατηγορίες τελικών δικαιούχων για κάθε μέτρο, μετά από εξέταση της ειδικής υπηρεσίας διαχείρισης του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ.

17 Η νομιμότητα του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ, του συμπληρώματος προγραμματισμού, της αποφάσεως της επιτροπής παρακολούθησης, καθώς και διαφόρων εθνικών μέτρων εκτελέσεως των πράξεων αυτών αμφισβητήθηκε στο πλαίσιο διαφόρων προσφυγών που άσκησαν οι προσφεύγουσες ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Οι προσφυγές αυτές εξακολουθούν να είναι εκκρεμείς.

18 Με επιστολή της 17ης Οκτωβρίου 2001, που περιήλθε στην Επιτροπή στις 25 Οκτωβρίου 2001, οι προσφεύγουσες κάλεσαν την Επιτροπή να ενεργήσει, βάσει του άρθρου 232, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος, ΕΚ. Με την πρόσκληση αυτή, ζήτησαν από την Επιτροπή:

«1. [να] άρει την παράνομη παράλειψη χρηματοδότησης από το [τρίτο ΚΠΣ] και ειδικότερα,

2. επικαλούμενη τη θεμελιούμενη στη διάταξη του άρθρου 8, παράγραφος 2, του [κανονισμού περί των διαρθρωτικών ταμείων] εταιρική σχέση η οποία καλύπτει την προπαρασκευή, χρηματοδότηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των παρεμβάσεων, να παρέμβει ενώπιον της Εθνικής Αρχής υπέρ της τροποποιήσεως του [ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ] καθώς επίσης και του συμπληρώματος του επιχειρησιακού προγράμματος του Μαΐου 2001, προς την κατεύθυνση της συγχρηματοδότησης και των ιδιωτικών φορέων επαγγελματικής κατάρτισης·

3. [να] προβεί στην τροποποίηση της [αποφάσεως περί εγκρίσεως του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ] προς την κατεύθυνση της συμπεριλήψεως και των φορέων ιδιωτικής εκπαίδευσης στη χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ως άνω προγράμματος [...]·

4. [να επισημάνει] στην ελληνική αρχή παρακολούθησης την παράνομη παράλειψη της τελευταίας να συμπεριλάβει στην από 29 Μαΐου 2001 απόφασή της στη χρηματοδότηση και τους ιδιωτικούς φορείς επαγγελματικής κατάρτισης·

5. [να] αναστείλει την εκτέλεση της σχετικής απόφασης συμμετοχής των ταμείων προς υλοποίηση του [ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ] μέχρις ότου ληφθεί νέα απόφαση επί του τρόπου και του ύψους της χρηματοδότησης.»

Διαδικασία

19 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 25 Φεβρουαρίου 2002, οι προσφεύγουσες άσκησαν την υπό κρίση προσφυγή.

20 Με επιστολή του γενικού διευθυντή της Γενικής Διευθύνσεως «Απασχόληση και κοινωνικές υποθέσεις» της 27ης Φεβρουαρίου 2002, η Επιτροπή απάντησε στην προαναφερθείσα πρόσκληση προς ενέργεια. Η επιστολή αυτή έχει ως εξής:

«[...]

Τα διαρθρωτικά ταμεία, ανάμεσα στους άλλους τομείς παρέμβασης στην Ελλάδα, χρηματοδότησαν τη δημιουργία και ενίσχυσαν τη λειτουργία ενός σημαντικού δημόσιου δικτύου Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ). Η συμμετοχή των διαρθρωτικών ταμείων στον τομέα αυτό άρχισε στο 1ο ΚΠΣ για την Ελλάδα 1989-1993 και συνεχίστηκε στο 2ο ΚΠΣ 1994–1999.

Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για το 3ο ΚΠΣ 2000–2006, οι υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπογράμμισαν τη σημασία που έχει η προοδευτική εφαρμογή των ανοικτών διαδικασιών για την ανάθεση των έργων που συγχρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία.

Έτσι, και προκειμένου να μη διακυβευτεί το πραγματοποιηθέν έργο στον τομέα αυτό, συμφωνήθηκε με τις εθνικές αρχές στο πλαίσιο του [ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ] (βλ. επ' αυτού το Συμπλήρωμα Προγραμματισμού) να μειωθεί προοδευτικά η χρηματοδότηση των δημόσιων ΙΕΚ για να μηδενιστεί, σύμφωνα με τη σημερινή της μορφή, μετά το 2003. Από την ημερομηνία αυτή, μόνον ένας ορισμένος τύπος ενεργειών, πολύ περιορισμένος, όπως καινοτομικές δράσεις, επιμόρφωση εκπαιδευτών, κ.λπ., που υλοποιούνται από ΙΕΚ δημόσια ή ενδεχόμενα ιδιωτικά, θα μπορεί να συγχρηματοδοτηθεί και κατόπιν ανοικτών διαδικασιών. Εξάλλου, με την προοπτική μιας ενδεχόμενης, συμμετοχής των ιδιωτικών ΙΕΚ στις ενέργειες αυτές, προβλέπεται στο [ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ] η εκπόνηση μελέτης που θα προσδιορίσει τις διαδικασίες.

Λαμβανομένων υπόψη των προαναφερομένων, είναι σαφές ότι ο στόχος των διαρθρωτικών ταμείων είναι, στην προκειμένη περίπτωση, να βοηθήσουν την Ελλάδα να αποκτήσει ένα σύγχρονο σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης, συμβάλλοντας στην προώθηση και βελτίωσή του, στο πλαίσιο των ενεργών πολιτικών απασχόλησης και κατ' εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση.

Μετά την έγκριση του [ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ], που προτάθηκε από το κράτος μέλος, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 3, του κανονισμού 1260/1999, προβλέ-

πεται ότι "κατ' εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας, η εφαρμογή των παρεμβάσεων εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, [...] με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής και ιδίως όσον αφορά την εκτέλεση του γενικού προϋπολογισμού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων".

Σχετικά με τον χαρακτήρα κρατικής ενίσχυσης της χρηματοδότησης των δημόσιων ΙΕΚ, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της το γεγονός ότι οι δραστηριότητες επαγγελματικής κατάρτισης των ινστιτούτων αυτών ρυθμίζονται από τον Νόμο 2009/1992. Ο Νόμος αυτός καθορίζει το νομικό και οργανωτικό πλαίσιο για το [εθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα]. Το άρθρο 5 του Νόμου προβλέπει ότι τα δημόσια ΙΕΚ ιδρύονται μέσω κοινής απόφασης των Υπουργών Παιδείας και Οικονομικών (και σε ορισμένες περιπτώσεις, και άλλων Υπουργών). Όλα τα ΙΕΚ λειτουργούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας. Ο νόμος δημιουργεί επίσης ένα δημόσιο όργανο (τον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, ΟΕΕΚ), που είναι [αρμόδιο] για το περιεχόμενο, τα προγράμματα και την οργάνωση των προγραμμάτων κατάρτισης των ΙΕΚ. Ο ΟΕΕΚ είναι επίσης επιφορτισμένος με την εποπτεία των ιδιωτικών ΙΕΚ.

Από τα προαναφερόμενα είναι σαφές ότι οι δραστηριότητες επαγγελματικής κατάρτισης των δημόσιων ΙΕΚ αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος της Ελλάδος, όπως ορίζεται από την ελληνική νομοθεσία και ότι δεν μπορούν να θεωρηθούν σαν κερδοφόρος οικονομική δραστηριότητα. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι η δημόσια χρηματοδότηση της δραστηριότητας αυτής δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87[, παράγραφος 1,] ΕΚ. Αυτό συμφωνεί με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ότι ένα "κράτος, στηρίζοντας το εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα, δεν αποσκοπεί στη δημιουργία κερδοφόρου δραστηριότητας, αλλά εκπληρώνει τα καθήκοντά του προς τον ίδιο τον πληθυσμό του στον κοινωνικό, πολιτιστικό και εκπαιδευτικό τομέα [...] [Το] εν λόγω σύστημα, κατά γενικό κανόνα, χρηματοδοτείται από τον δημόσιο πλούτο" [αποφάσεις του Δικαστηρίου της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, 263/86, Humbel, Συλλογή 1988, σ. 5365, και της 7ης Δεκεμβρίου 1993, C-109/92, Wirth, Συλλογή 1993, σ. I-6447]. Σε πολλές περιπτώσεις, η Επιτροπή έλαβε παρόμοια θέση σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων για κρατικές ενισχύσεις στις δημόσιες χρηματοδοτήσεις ιδρυμάτων που ανήκουν στο εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερόμενα, οι υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θεωρούν ότι η ενίσχυση υπέρ των δημόσιων ΙΕΚ δεν μπορεί να αποτελέσει στρέβλωση ανταγωνισμού και να θίξει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και, συνεπώς, δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ.»

21 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 29 Απριλίου 2002, το οποίο πρωτοκολλήθηκε υπό τον αριθμό Τ-139/02, οι προσφεύγουσες άσκησαν προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως της Επιτροπής που περιέχεται στην προπαρατεθείσα επιστολή.

22 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 4 Ιουνίου 2002, η Επιτροπή, στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής, διατύπωσε, κυρίως, αίτημα καταργήσεως της δίκης και, επικουρικώς, προέβαλε ένσταση απαραδέκτου βάσει του άρθρου 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου. Οι προσφεύγουσες κατέθεσαν τις παρατηρήσεις τους επί του αιτήματος καταργήσεως της δίκης και επί της ενστάσεως απαραδέκτου στις 12 Αυγούστου 2002.

Αιτήματα των διαδίκων

23 Με το δικόγραφο της προσφυγής, οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο να δεχθεί την προσφυγή τους και να ακυρώσει την παράνομη παράλειψη της Επιτροπής να απαλείψει την παράνομη διάκριση μεταξύ ιδιωτικών και δημοσίων φορέων επαγγελματικής κατάρτισης αναφορικά με την αποκλειστική χρηματοδότηση των δευτέρων από το τρίτο ΚΠΣ και, ειδικότερα, από το ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ.

24 Με το αίτημά της περί καταργήσεως της δίκης και με την ένσταση απαραδέκτου, η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— κυρίως, να διαπιστώσει ότι παρέλκει απόφανση επί της προσφυγής·

— επικουρικώς, να απορρίψει την προσφυγή ως προδήλως απαράδεκτη·

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

25 Με τις παρατηρήσεις τους επί του αιτήματος περί καταργήσεως της δίκης και επί της ενστάσεως απαραδέκτου, οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει το αίτημα περί καταργήσεως της δίκης·

— να απορρίψει την ένσταση απαραδέκτου.

Σκεπτικό

Επιχειρήματα των διαδίκων

26 Η Επιτροπή ισχυρίζεται, κυρίως, ότι η υπό κρίση προσφυγή κατέστη άνευ αντικειμένου κατόπιν της λήψεως θέσεως που περιέχεται στην από 27 Φεβρουαρίου 2002 επιστολή της. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, όταν

η Επιτροπή λάβει θέση επί των αιτιάσεων του προσφεύγοντος, έστω και καθυστερημένα, η προσφυγή κατά παραλείψεως καθίσταται άνευ αντικειμένου. Εξάλλου, το γεγονός ότι η θέση την οποία έλαβε το κοινοτικό όργανο δεν ικανοποιεί τον προσφεύγοντα δεν ασκεί καμία επιρροή, καθ' όσον το άρθρο 232 ΕΚ αφορά την παράλειψη του οργάνου να εκδώσει απόφαση ή να λάβει θέση και όχι την έκδοση πράξεως διαφορετικής από εκείνη της οποίας την έκδοση επιδίωκε ή θεωρούσε αναγκαία ο προσφεύγων (απόφαση του Πρωτοδικείου της 17ης Φεβρουαρίου 1998, Τ-107/96, Pantochim κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-311, σκέψεις 28 έως 30).

27 Επικουρικώς, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως απαράδεκτη, με το αιτιολογικό ότι το αντικείμενό της δεν αντιστοιχεί σε εκείνο της προσκλήσεως προς ενέργεια που απηύθυναν στην Επιτροπή οι προσφεύγουσες. Αφενός, η υπό κρίση προσφυγή προσομοιάζει με προσφυγή ακυρώσεως και, αφετέρου, με αυτή δεν ζητείται να διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή παρέλειψε να λάβει θέση επί των ειδικών αιτημάτων που διατυπώθηκαν με την πρόσκληση προς ενέργεια, αλλά να αναγνωριστεί ότι η Επιτροπή παρέλειψε να απαλείψει την καθ' υπόθεση παράνομη διάκριση μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών ΙΕΚ όσον αφορά τη συγχρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ. Το αίτημα αυτό, όμως, είναι ευρύ και ασαφές καθόσον αφορά την κίνηση διαδικασίας βάσει του άρθρου 226 ΕΚ ή του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ ή, ακόμα, του άρθρου 86, παράγραφος 3, ΕΚ. Εν πάση περιπτώσει, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να θεωρηθούν ως οι παραλήπτες των πράξεων των οποίων ζητείται η εκ μέρους της Επιτροπής έκδοση ούτε μπορεί να θεωρηθεί ότι οι πράξεις αυτές τις αφορούν άμεσα και ατομικά.

28 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή αποφάνθηκε επί των αιτημάτων τους με την από 27 Φεβρουαρίου 2002 επιστολή της. Συναφώς, υποστηρίζουν ότι, αντίθετα προς την περίπτωση για την οποία επρόκειτο στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προμνησθείσα στη σκέψη 26 απόφαση Pantochim κατά Επιτροπής, στην οποία η Επιτροπή είχε εκδώσει συγκεκριμένη απόφαση μετά την άσκηση της προσφυγής, στην υπό κρίση περίπτωση, το ζήτημα αν η απάντηση της Επιτροπής που περιέχεται στην από 27 Φεβρουαρίου 2002 επιστολή της συνιστά απόφαση ή λήψη θέσεως κατά την έννοια του άρθρου 232 ΕΚ δεν είναι εκ των προτέρων σαφές.

29 Στο πλαίσιο αυτό, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι, με την πρόσκλησή τους προς ενέργεια, διατύπωσαν αιτιάσεις σχετικά με γεγονότα μεταγενέστερα της αποφάσεως περί εγκρίσεως του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ, όπως είναι το συμπλήρωμα προγραμματισμού του Μαΐου 2001 και η από 29 Μαΐου 2001 απόφαση της επιτροπής παρακολούθησης. Η Επιτροπή κλήθηκε επίσης να παρέμβει στις εθνικές αρχές προκειμένου να τροποποιηθεί το ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ και το συμπλήρωμα προγραμματισμού, να επισημάνει στην επιτροπή παρακολούθησης την παράνομη παράλειψή της να συμπεριλάβει στην από 29 Μαΐου 2001 απόφασή της τα ιδιωτικά ΙΕΚ, καθώς και να αναστείλει την εκτέλεση της αποφάσεώς της περί εγκρίσεως του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ μέχρις ότου ληφθεί νέα απόφαση επί του τρόπου και του ύψους της χρηματοδοτήσεως. Δεδομένου ότι με την από 27 Φεβρουαρίου 2002 επιστολή της η Επιτροπή δεν έλαβε θέση σε σχέση με τα ζητηθέντα, η παράλειψη εξακολουθεί να υφίσταται.

30 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν επίσης τη θέση της Επιτροπής σχετικά με το ότι δεν συμπίπτουν τα αιτήματα που υποβλήθηκαν με την πρόσκληση προς ενέργεια και τα αιτήματα της υπό κρίση προσφυγής. Περαιτέρω, τα μέτρα που ζητήθηκαν με την πρόσκληση προς ενέργεια, μολονότι δεν είχαν ως αποδέκτες τις προσφεύγουσες αλλά την Ελληνική Δημοκρατία, αφορούν ωστόσο άμεσα και ατομικά τις προσφεύγουσες.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

31 Κατά πάγια νομολογία, το προβλεπόμενο στο άρθρο 232 ΕΚ ένδικο βοήθημα στηρίζεται στην ιδέα ότι η παράνομη αδράνεια του εμπλεκομένου θεσμικού οργάνου επιτρέπει την άσκηση προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου, ώστε αυτό να αναγνωρίσει ότι η παράλειψη ενέργειας είναι αντίθετη προς τη Συνθήκη, εφόσον το οικείο όργανο δεν επανόρθωσε την παράλειψη αυτή. Η αναγνώριση αυτή έχει ως αποτέλεσμα ότι, κατά το άρθρο 233 ΕΚ, το καθού όργανο οφείλει να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου ή του Πρωτοδικείου, υπό την επιφύλαξη των αγωγών λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης που μπορούν να ασκηθούν βάσει της ίδιας αυτής αναγνωρίσεως. Στην περίπτωση κατά την οποία η πράξη της οποίας η παράλειψη αποτελεί το αντικείμενο της διαφοράς εκδόθηκε μετά την άσκηση της προσφυγής, αλλά πριν από την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως, η εκ μέρους του κοινοτικού δικαστή αναγνώριση του παράνομου χαρακτήρα της

αρχικής παραλείψεως δεν μπορεί πλέον να έχει τις προβλεπόμενες στο άρθρο 233 ΕΚ συνέπειες. Επομένως, στην περίπτωση αυτή, όπως ακριβώς και στην περίπτωση κατά την οποία το καθού όργανο ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση προς ενέργεια εντός της προθεσμίας των δύο μηνών, το αντικείμενο της προσφυγής έχει εκλείψει, οπότε παρέλκει πλέον η απόφανση (βλ. διάταξη του Δικαστηρίου της 13ης Δεκεμβρίου 2000, C-44/00 P, Sodima κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-11231, σκέψη 83, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

32 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προσφεύγουσες, με την πρόσκληση προς ενέργεια που απηύθυναν στην Επιτροπή στις 25 Οκτωβρίου 2001, κάλεσαν, κατ' ουσίαν, την Επιτροπή να τροποποιήσει την απόφαση περί εγκρίσεως του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ, προκειμένου να συμπεριληφθούν τα ιδιωτικά ΙΕΚ στους δικαιούχους του προγράμματος αυτού. Στο πλαίσιο αυτό, ζήτησαν επί πλέον από την Επιτροπή να παρέμβει στις ελληνικές αρχές προκειμένου να συμπεριλάβουν τις προσφεύγουσες μεταξύ των δικαιούχων της συγχρηματοδοτήσεως στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ.

33 Μετά την άσκηση της υπό κρίση προσφυγής, η Επιτροπή, με την από 27 Φεβρουαρίου 2002 επιστολή της προς τις προσφεύγουσες, εξέθεσε τους λόγους που την οδήγησαν να εγκρίνει το ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ. Από την επιστολή αυτή προκύπτει σαφώς ότι, κατά την Επιτροπή, δεδομένου ότι το ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ ήταν σύμφωνο προς τους στόχους του τρίτου ΚΠΣ για την Ελλάδα και προς τις κοινοτικές πολιτικές, κανένας λόγος δεν δικαιολογούσε, στο στάδιο αυτό, την τροποποίηση της αποφάσεως της Επιτροπής περί εγκρίσεως του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ, την οποία ζητούσαν οι προσφεύγουσες. Επί πλέον, με την επιστολή αυτή, η Επιτροπή εξήγησε τους λόγους για τους οποίους θεωρούσε ότι έπρεπε να απορριφθούν τα επιχειρήματα των προσφευγουσών που αντλούνται από το ότι η κατά προτεραιότητα χρηματοδότηση των δημοσίων ΙΕΚ σε μια πρώτη φάση συνιστούσε στρέβλωση του ανταγωνισμού και επηρέαζε το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Τέλος, όσον αφορά τα μέτρα τα οποία εκλήθη η Επιτροπή να λάβει έναντι των ελληνικών αρχών προκειμένου να υπάρξει επέκταση, υπέρ των ιδιωτικών ΙΕΚ, της συγχρηματοδοτήσεως στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ, η Επιτροπή, στην ίδια επιστολή της 27ης Φεβρουαρίου 2002, τόνισε σαφώς ότι, κατ' εφαρμογήν της αρχής της επικουρικότητας, η εφαρμογή των παρεμβάσεων ενέπιπτε στην αρμοδιότητα των κρατών μελών στο κατάλληλο εδαφικό επίπεδο ανάλογα με τις ειδικές συνθήκες κάθε κράτους μέλους.

34 Απεδείχθη έτσι ότι η Επιτροπή, με την από 27 Φεβρουαρίου 2002 επιστολή της, έλαβε θέση επί των αιτημάτων των προσφευγουσών, οπότε η υπό κρίση προσφυγή κατέστη άνευ αντικειμένου. Το γεγονός ότι η λήψη θέσεως της Επιτροπής δεν ικανοποιεί τις προσφεύγουσες είναι, συναφώς, αδιάφορο. Πράγματι, κατά τη νομολογία, το άρθρο 232 ΕΚ αφορά την παράλειψη που προκύπτει από τη μη απόφανση ή από τη μη λήψη θέσεως και όχι την έκδοση πράξεως διαφορετικής από εκείνη που επιθυμεί ή κρίνει αναγκαία ο προσφεύγων (βλ. προμνησθείσα στη σκέψη 31 διάταξη Sodima κατά Επιτροπής, σκέψη 83, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

35 Υπό τις συνθήκες αυτές και χωρίς να χρειάζεται να εξετασθούν τα επιχειρήματα της Επιτροπής που αντλούνται από το απαράδεκτο της προσφυγής, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι παρέλκει η απόφανση επί της παρούσας προσφυγής κατά παραλείψεως (διάταξη του Δικαστηρίου της 10ης Ιουνίου 1993, C-41/92, The Liberal Democrats κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1993, σ. I-3153, σκέψη 4, και απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Ιουλίου 2001, C-302/99 P και C-308/99 P, Επιτροπή και Γαλλία κατά TF1, Συλλογή 2001, σ. I-5603, σκέψη 28).

Επί των δικαστικών εξόδων

36 Σε περίπτωση καταργήσεως της δίκης, το άρθρο 87, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας προβλέπει ότι το Πρωτοδικείο κανονίζει τα έξοδα κατά την κρίση του. Εν προκειμένω, ναι μεν είναι αληθές ότι η Επιτροπή έλαβε θέση επί της προσκλήσεως προς ενέργεια των προσφευγουσών μετά την άσκηση της παρούσας προσφυγής, πλην όμως οι προσφεύγουσες δεν διατύπωσαν αιτήματα σχετικά με τα έξοδα. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι κάθε διάδικος πρέπει να φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο τμήμα)

διατάσσει:

1) **Καταργείται η δίκη.**

2) **Κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.**

Λουξεμβούργο, 15 Μαρτίου 2004.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

H . Legal